

Liszt Ferenc és Szeged

Irta dr. Csekey István egyetemi tanár

1876 nyarán nagy zenei esemény színhelye volt Szeged városa. Az előző évben rendezték Ábrányi Kornél és Huber Károly (Hubay Jenő atyja) buzgalkodására Kolozsvárt az első dalosversenyt, amelyen Szabados János helyettes polgármester meghívta az ország dalárdáit Szegedre. Egyben elhatározták, hogy a legközelebbi országos dalosversenyt Szegeden rendezik 1876 augusztus 18–21-ig. Országos mezőgazdasági kiállítással kapcsolatban zajlott le ez a nevezetesebb esemény, amely akkor megmozgatta Szeged egész társadalmát. 4500 forintért dalszarnokot építettek a vár oldalán szemben a Zsótér-házzal, a mai igazságügyi palota helyén. Az 1879-es árvíz pusztította el a háromszáz ember befogadására szolgáló alkalmat.

Szeged város levéltárában

van az „Országos Dalárünnepély” intéző bizottságának iratai. Az 1876 március 16-án tartott ülés jegyzőkönyvének 2. pontja így szól: „Liszt Ferenc zongora művész hazánkfiának a dalárünnepélyre leendő lerándulása hozatván szóba, Ábrányi Kornél ur Liszt Ferenc megbízásából előadja, mi szerint Liszt ebbeli adott ígéretét beváltani óhajtja, csak az esetben téven kivételt, ha a beyeruthi [lyl] ünnepélyek megtartási határainak, a szegedi országos dalárünnepélyével összeesnének, mert akkor a beyeruthi [lyl] ünnepélyekben leendő résztvevésre korábban adott ígéretét kell beváltania, mely esetben azonban egy a Dugonics szobor javára rendezendő hangversenyben résztvenni, a városi közönség bármikori felhívására kész. — Végzés. Liszt Ferenc úrnak szíves ígérete és előzékenysége a bizottság által hálás köszönettel fogadtatván, Szeged város köztörvényhatósági bizottsága megkeresíteni határozottan az iránt, hogy Liszt Ferenc úrnak érintett nemes lelkű és hazafias ígéretét jegyzőkönyvileg köszönetet szavazni, s azt a nevezett zongora művész hazánkfiának jegyzőkönyvi kivonatban közölni méltóztatassék.”

A bizottság 1876 június 12-i ülésében Szabados újból indítványozza Liszt felkérését Szeged város közgyűlése és az országos dalárünnepély központjává választmányát útján, miután a bayreuthi ünnepélyek köz tudomás szerint elmaradnak. Pálffy Ferenc polgármester június 4-én azzal küldötte el a Liszt Ferencnek szóló közgyűlési határozatot Ábrányi Kornél úrnak, hogy továbbítsa azt hazánkfiának, mert jelenlegi tartózkodási helye a bizottság előtt ismeretlen.

A levél

Így szól: „304—305/Kgy. 1876. Mélyen tisztelt hazafi! A szegedi orsz. dalárünnepély intéző bizottságának f. évi Mart. hó 16-án tartott ülésében Nagyságodnak Ábrányi Kornél úr által kijelentett ama áldozatkész szíves ígérete, melynél fogva Nagyságod az 1876-ik év Augustus havában Szegeden tartandó dalárünnepélyt magas megjelenésével szerencsésülten hajlandónak nyilatkozott, az f. Junius hó 22-én tartott rendkívüli közgyűlésünkben tárgyalás alá vétetvén, Szeged szb. kir. város köztörvényhat. bizottsága indítatva érezte magát Nagyságodnak nemeslelkű szíves ígéretéért őszinte hálás köszönetét jegyzőkönyvileg kifejezni, s felkérni, hogy azon alkalommal egy a Dugonics szobor javára rendezendő hangversenyben tetteleg is közreműködni méltóztatassék. Szegeden, 1876 évi Junius hó 22-én tartott rendk. közgyűlésből.”

A levélre Liszt előbb Ábrányinak felelt Bayreuthból 1876 augusztus 6-áról. A borítékos német nyelvű eredeti kézirat a Magyar Nemzeti Múzeum levéltárában van „Ep. Mus. 610” jel alatt. „Verehrter lieber Freund, Besten Dank für Ihren Brief. Kérem, továbbítsa méltóságait Wagner Károly polgármester úrnak [tanácsnok volt] és az ünnepi bizottságnak Szegedre. Már az első szegedi meghívás tárgyában (mult év márciusában) nyomban megígyeztem, hogy az augusztus hava mindig Bayreuthé. Consequent bleiben ist kein Fehler, — wenn das Prinzip richtig. Hívja Bayreuthba Wagner Nibelungok gyűjtőjének a meg-

hallgatására, amikor „Gerne besorgt für Sie die Montecuculischen Dinge hiernächst Ihr treu ergebenster F. Liszt.” (Montecuculi mondotta, hogy három dolog kell a háborúhoz: pénz, pénz és pénz. E néhány sor is jellemző Liszt leveleinek szellemességére.)

1876 augusztus 4-én azonban immár történelmi ereklivé vált levél érkezett Szeged városába, amelyet a levéltár 7224—876. szám alatt rejteget. A borítéka hiányzik, a megszólításból és az Ábrányihoz írt levélből azonban megállapíthatjuk, hogy

e levelet Liszt Wagner Károly szegedi városi tanácsnokhoz intézte.

Az elejétől végig magyar nyelvű levél kis oktáv alakú levélpapíron gyönyörű írással Liszt sajátkezű magyaros aláírásával. Szokása szerint bizonyára francia anyanyelvén fogalmazta meg és lefordíttatta Bayreuthban a körülötte élő magyar tanítványai egyikével. Míg az Ábrányihoz írt levelet Isoz Kálmán francia fordításban közölte a párizsi *Revue Musicale Mensuelle* VII. évf. 1911. 11. sz. 32—33. lapján, addig Liszt Szegedre írt levelét mi emeltük ki Szigethy Vilmos városi főlevéltárnok úr segítségével a 11512—1876. számú előadói ivéből és az eddig ismeretlen Liszt-levélre íme először közöljük a nyilvánossággal.

Tekintetes Tanácsnok Ur!

Fogadja meleg köszönetemet becses soraiért. Őszinte óhajom az szegedi dalárünnepélyen jelen lehetni, s ebbeli szándékom kivételében csakis azon körülmény akadályozhatna — a mint a csekélységet megismerő szegedi küldöttség előtt is nyilvánítani szerencsém volt —: ha a bayreuthi ünnepi előadások a dalárünnepély idejével összeesnének.

Midőn arra kérném Tekintetes Tanácsnok urat, hogy az intéző bizottságnak is hálás köszönetemet tolmácsolni szíveskedjék, nagybecsű megemlékezéséért őszinte tisztelettel maradtam

Bayreuthban 1876 évi Augustus 8-án.

Liszt Ferenc s. k.

Két hét múlva azután azt olvassuk a *Szegedi Híradó* 1876 augusztus 23-i számában, „hogy Ábrányi Kornél úr a legközelebbi napokban Bayreuthba utazik, hol a Wagner-féle zeneünnepélyek e hó utolján érnek véget s azontúl Liszt Ferenc már szabadabban rendelkezik idejével. Ábrányi úr — mint halljuk — oda fog hatni, hogy a zongorakirály, ha csak lehet, szintén a kiállítás bezárási idejére ránduljon le

Amíg alszik
DARMOL
dolgozik

hozzánk, amikor aztán az ő közreműködésével egy nagyszerű hangversenyt lehetne itt rendezni. Hogy e szép reményünk valósággá fog-e válni, arról nem sokára bizonyosat mondhatunk.”

A Liszt lehozatalára irányuló törekvések azonban eredménytelenek maradtak. (Reizner János, Szeged története III. k. 1900. 403. l.) Éppen abban az időben volt a legáldatlanabb a zenekultúra Szegeden. Ugyanis 1876-ban oszlatták fel a városi chorális zenekart, amely 1711-ben alakult. Hangversenyterem sem volt Szegeden. Csak a mai Hági sörszarnok helyén állott bódészínház volt egyedül alkalmas hangversenyek tartására. Ez azonban olyan parlagi és elhanyagolt állapotban volt, hogy sehogy sem szolgálhatott egy Liszt-hangverseny méltó keretül. Liszt minderről tudomást szerezhetett szegedi barátia, Lohr János európai hírv. orgonaművész útján. A német származású Lohr 1827 május 8-án született a csehországi Egerben. 1856-ban szegődött a szegedi városi zenekarhoz és azóta itt élt. Közben feljárogatott hangversenyezni Budapestre. 1888-ig Szegeden lakott és 1892 január 5-én halt meg Budapesten. Ennek a Lohr Jánosnak valószínűleg nagy része volt abban, hogy Liszt, ha soha életében nem is jött le Szegedre, mégis oly nagy áldozatkészséget mutatott Szegeddel szemben, mint aligha még másik városossal szemben. (Lugosi Döme, A szegedi zenekultúra története. „Muzsika” I. évf. 1.29. 11. sz. 37. l.)

Liszt Ferenc három hangversenyt rendezett 1879-ben a szegedi árvízkarosultak javára.

A kolozsvári hangverseny jövedelme 700, a budapesti 8000, a bécsi pedig 4000 forint volt. Szeged tragédiája Liszt, a magyar lelkű, nagy emberbarátot és isteni művészt, annyira megihlette, hogy Massenet „Marche héroïque”-ját, amelyet a nagy francia zeneszerző Szabadi (Frank) Ignác magyar dalszerző plevnai török indulója alapján írt és amelyet a párizsi nagyoperában 1879 június 7-én a szegedi árvízkarosultak javára rendezett ünnepélyen maga Massenet vezényelt tomboló síkkel, Liszt átírta és még ugyanabban az évben *Revue Szegedin* címmel kiadta. Végül van a weimari Liszt-Múzeumban kéziratban egy *Szegedi Csárdás*, amelyet Liszt vázlatkönyvének tanúsága szerint a cigányok játéka nyomán jegyzett fel. Ennek motívumait két rapszódiajában is felhasználta.

Mindezekről a rendkívül érdekes szegedi vonatkozásokról azonban máskor külön cikkben fogunk beszámolni.

„KÉK CSILLAG”-BAN

az olcsó, leszállított árak
karácsony után is érvényben maradnak.

Maradékvásár
mélyen leszállított áron.

Kísérje figyelemmel kirakatainkat!

DIVATÁRUHÁZ

»KÉK CSILLAGHOZ«

Széchenyi tér és Károly uca sarok.